Ms. 354

Lo desert africá

LA

Caire 17 Maig 1884.

Insert en lo folleti de la Renaixença, fulla correspondent al 9 Juny 1884 Barcelona

Lo desert africá.

II

Lo finch devall devant los ulls; ~~se desenvo~~ s'estent tot en torn meu ~~rodejantme per~~ omplint los horizonts al ~~orient~~ nort, al sur ~~per~~ y al orient; ~~fin lo sur~~ y sol se acaba ~~acabantse~~ en las platjas de mitjorn ~~día~~ ~~allá~~ ahont comença aquest altre desert que s'anomena mar. A l'un, desert de arena, lo creuha pesada y fatigosa caravana de camells que la sed mata ó que 'l ardent Kamsin emporta; á l'altre, desert d'aygua lo solca la nau airosa, batuda sempre per lo ~~eterna~~ temporal que no abandona las costas gregas, com si ~~l mar~~ ~~se~~ airat volgués ~~tubleués~~ acabar la obra de destrucció del poble ahir mes grant y avuy mes abatut de la terra. Los dos deserts

me separan de la patria, però quantas voltas, quantas, los passa y repassa una imaginació ja tots medida de recorts y de esperanças de la terra catalana!

¡May olvidaré ma primera entrada en lo desert de Egipte.. ~~africà~~ Era ~~al~~ en un dia de calor del més de Abril. ~~y un dia de calor.~~ A ma espatlla deixava la ~~ciutat~~ vila del Caire, immensa com ~~un~~ montre que és del islamisme en aquella part del continent del Africa, ~~al~~ vejent al aire 'ls minaretts de sas atamadas mesquitas de El Azhar y de Hassan, ~~y~~ plantant al peu de ~~vetllant la sòn de calés~~ la altiva ciutadela de Saladin ~~domina en la al~~ posada en lo alt de la montanya ~~una alti posada~~ pera vetllar la tòn de la ciutat dels califas. ~~allà tot es~~ ~~vida en aquella part~~ Mirava ~~tota~~ desde allà ab los calzinats muros de

pedra blanca, la ratlla de las mil aguilas, y ~~les~~ infinitas cúpolas que
coron~~a~~ ~~la~~ ~~la~~ ~~d~~ ~~a~~ ~~d~~ ~~a~~ ~~d~~ ~~a

també sentida per les dolces alenades d'aire fresch que des de ella m'arribavan, ~~de~~ anà ~~desaparegut~~ allunyantse ab ~~la~~ la distancia ~~del horizont~~ fins à perdres entre les bromes calitjinoses del ~~cel~~ horizont. Per fi tot desaparegué, tot menos lo cel esblanquehit, lo sol ab sos raigs de foch y la arena blanca y trencadiza, imatge de la ~~mort~~ desolació terra, que no ~~alimenta~~ arrela arbres, ni nudreix plantes, ni alimenta ancells, ni cria feras, ni obra sas entranyas per fecundar la vida, ni aprofita ni transforma las ~~ni en les~~ despullas de la mort.

Allí no hi ha rés, y malgrat això impresa al ánima mirarho. Sens volguer acudeixen al pensament

idéas tan estranyas, al desenvolllarse devant de vostra vista aquell espay, que sembla inmens sudari tapant las despullas mortals de tot un realme. Lleugeras ondulacions de la ~~arenisca~~ terra naixen y ~~desaparexen~~ ~~sónen~~ se'n ván en braços del vent com onas de arena que 'l aire ~~rifa~~ aixeca y que deixá la platja. Mireulo, lo ~~im~~ grandiós espectacle, que retrata la vera imatge de la eternitat. La serie d'anys en los temps, la munió de fets en la historia, las miriades d'homes en la terra, las creacions astronómicas en l'espay, no seràn á la fi del mon ~~altra cosa~~ ~~se veuhen representadas per aquells~~ mes que altres tants grans de arena com los allí reunits, tots nivellats, confusos los uns entre los altres, deixant ~~#~~ eteria á la vista ~~eteria~~ la inmensa página de nostra passada vida, peró sens ~~sá~~ ~~que~~ apenas res que ~~#~~ surti de la comuna massa:

a

tot será hui, tot ho aplanará 'l temps, tot ho desfará ~~mil anys~~ un minut de mil anys en lo quadrant de la existencia. ~~Cinyat~~ Esperanza consoladora ~~para els~~ dels grans, los sabis, los heroes, ~~tots~~ de aquells que ~~volen~~ aspiran á deixar lo llustre de ~~sa ciencia~~ sos fets, de sa ~~ciencia~~ vanitat ó de sa ciencia com alta estrella brillant en los destins del mon á través de tots los siglos!

Nó, no s'amagan las diferentas emocions que 'l desert ~~de~~ causa. La inmensitat aturdeix. La falta de vida ~~otra~~ ~~impora~~ (la soletat es absoluta, impora). La planura ~~es be la del~~ tembla la obra de incomensurable raser que ha nivellat aquell espay, tomba de mil generacions que allí vigueren. Peró lo que més conmou, lo que realment aterra, lo que en mon concepte faria la vida en lo desert un torment ~~mes~~ major á quans se troban en aquella retiració del dolor anomenada ~~gran que cap del que s troban en l'interm del Dante~~ l'intern budhista.

es l'espantós silenci que hi reina y ~~lo silenci~~ que és trenca, ~~pero~~ ~~pero no és soletat absoluta, silenci eterno~~ com si faltessin á tots los sons l'alé pera ~~existir~~ crearlos y las ondas sonoras que ls portan á distancia. Donar idea d'aquell silenci es poch menos que impossible.

Entre ls ja llunyans recorts de ma primera infantesa, que com es natural se reportan sempre á la mare pátria, conservo l de certa visita que un dia varem fer á las presons de Tarragona. No sé ja quina circunstancia m'obrí las portas del castell de Pilat y m deixá passejar las estretas galerias ~~plenas de~~ y las celdas petitas ~~negras~~, forcas y humidas d'aquell palau del crim. Baixant avall

à las excavacions fetas pera guanyar espay en la roca viva, m' ensenyaren una renglera de tres ò quatre calabossos, que ~~no se~~ potser la imaginació pintoresca de mos guias ò l' verdader deti que aytals llochs tenen, me ~~designaren~~ feren designar com ~~###~~ titi ahont ~~solan~~ se guardaban los presos condemnats á mort. No vull recordar ~~los~~ ~~diferentes emocions que tentt al~~ pés que 'm caigué ~~sobre~~ al nit al ~~plegar~~ mirar à travers la ~~feria~~ enretxada finestreta de ~~la~~ sa porta aquellas celdas mes ~~fos~~ negras y sombrias que las altras, ab l' aparato de las argollas penjant à la paret y la alta y ~~finestra~~ fumada claraboya que cap llum dona: ~~plau dirme~~ ~~Ho~~ tots dech ~~apuntar~~ notar que ~~cayg~~ tan gran era l' silenci que alli reinava, tal esglay s' apoderà de mí al pensar que ters ~~iguals ó sant~~ com jo podian ser enterrats viu ~~tant de sant Carlos~~

~~que com jò podria viure al sol, estimar aquas y esper~~
~~ser estimat~~ en aquellas tombas, que fins creguí
junta la vindicta de la lley quan aixeca lo pal
que ~~pera~~ agarrotar als delinquents. Oh mil vegadas mes dolsa la sort
del ~~penjat~~ penjat ~~ó~~ la forca que la del condemnat á
despertar y á dormirse, es á dir, á viure y á morir trenta voltas
~~cada matí y á morir cada vespre~~ cada més
en la eterna nit d'aquells sepulcres.

Doncs tal silenci era encara un himne de
armonia comparat ab lo que regna en la vasta
immensitat del desert. A la presó hi ha la mosca que
vola, lo grill que xicla, la aranya teixint conti-
nuament las telas que la alimentan: hi ha també com
lo ressó del brugit del mon que viu á fora: á voltas
hi arriba la veu del carceller que passa á prop: altas

vegadas ~~[illegible]~~ l'omplea aquell soroll de terros y de clams que gela 'l cor pero que també acompanya. Pobres ~~[illegible]~~ remors tots ells si's vol, tots ells ~~darrera~~ mínima y darrera expressió de la pressa que es companyera inseparable en tots los actes de nostra vida, mes que en lo desert no's ~~no~~ trobam, no se senten, no existeixen. Ja ho he dit avans; allí no hi ha res, res, ~~la negació de~~ ni 'l soroll que cau ~~[illegible]~~ col·lectiu com l'eco de la existencia.

~~[illegible]~~

Unicament ~~[illegible]~~ en épocas determinadas, quan las pressions atmosféricas desequilibran la calma del aire, ó quan las brisas ~~[illegible]~~ de la mar ramificadas per lo fret ~~[illegible]~~ circulan davant la impetuosa columna d'aire calent que vé de terra, llavors se produheixen dintre 'l desert los mes

espantosos ~~horribles~~ temporals á que l'home 's pot exposar, los temporals de arena. ~~Allá~~ ~~les~~ horribles. Figurenvos que aquella calor de cinquanta grans te pora en ~~marça~~ moviment ~~moviment~~: una alenada darrera una altra te precipitan en ~~rapides~~ marça ~~moviment~~ cada cop ~~vegada~~ mes rapides, y de sopte ~~aixecan~~ arrencan lo sorral de terra, grans ~~aquellas~~ massas ~~de~~ arenicas ballan á impuls del vent y forman immensos caragols que de las planicie pujan fins als mivols y corren en totas direccions, xocan entre ells, ~~y~~ se destan al impuls furiós de la oposada marxa, y com los gegants de arena ~~sortits~~ de las legendas semitas ~~formen~~ deprès de caigut en la lluyta forman de nou a aixecarse ~~com~~ ~~soldats fents~~ ~~valiosos~~

pera correr, y ~~empartar~~ catar y es nicolar
~~de venjar sa ferida~~ ~~y corren emportant~~
~~y esnicolant~~ tot quant á son pás se opora.

Primer que ningú los animals que acompanyan al home en lo desert senten acostarse aquestos temporals y en la ~~esta~~ angoixa que d'ells se apodera, en lo neguit que mostran, en la manifesta alteració de tots sos membres se revela claument la ~~terror~~ magnitut del perill que 'ls amenassa. Lo gos de ~~aquestas~~ la terra, de pel curt, color roig, ~~cuat de~~ orellas petitas y cap de llop, al sentir las primeras ~~ratafaga~~ bufadas de aire calent encampla 'l nas y sens fer ~~res~~ atenció á la veu que 'l crida fuig ab tota la velocitat de las nervudas potas confiant la salvació á ~~rapida~~ la marxa mes ràpida que la del huracá. També 'l instint del

camell lo llamaria á la carrera si pogués lliurarse de la carga que li pesa y del home que 'l domina.

Quan una caravana se troba sorpresa en mig del desert per un d'aquells temporals de vent, anomenats Kamsin en Egipte, la única esperansa consisteix en reunirse homes, bestias y carga y formar á terra una apretada massa, cubrintse 'l cap ab esperas mantas pera evitar que la ~~arena~~ denya pols los cegui. En tal postura podrán no ser emportats per las ratafals de vent, si bé 'ls hi quedan encara los perills de morir ofegats sota 'ls abrichs ó de veures enterrats vius per ~~una~~ las trombas de arena que rodan ~~[illegible]~~ per l'espay.

Quan ~~Quant~~ á la fi de una vida errant y aventurera ~~me fia~~ ~~donat~~ permés reposar en un recó de la terra pátria y s'hagi desvanescut de ma memoria lo recort de

superbs monuments, de costums ~~estranyas~~ raras y fins de pobles estranys que avui ~~a~~ l'omplen; gran també mon cervell fot ho nivelli, ~~pendent~~ vegent perdres entre las ~~ombras~~ del olvit los homes y las cosas que sont ara la maravella, se im figura que la imatge del desert allá quedará, grabada dintre mon cap ~~com~~ ab escultura mes perenne que las estelas de roca delas ~~Faraons~~ dinastias faraónicas. Me atrau, me agrada aquest desert, me sento bé en ell, tól ~~perdut, sem mingó~~ y cara á cara ab ~~la~~ sa immensitat. ~~Es~~ vull vencer sovint mentres aquí visca, ~~en estas terras~~ y ~~encara creuh que~~ mes tart ~~fora de aquí~~ en ~~anti de las populosas regions de~~ lo repós que ~~acabó~~ desitjo á l'~~ombra~~ abrich dels salcers de ma terra, espero retrobarlo en sommis com antich company á qui s'obran los brassos perqué si ha estimat ~~molt~~ de cor.

Lo Caire 17 Maig 1884.

Gerart Rode